

třebení části zemské obrany v zájmu veřejného pořádku a bezpečnosti; v čas hrozící války a během této: všechna opatření ku rychlému postavení zemské obrany a stálému udržování jí v hotovosti. Jakožto nejvyšší úřad domobrany obstarává ministerstvo zemské obrany všechny záležitosti týkající se postavení, povolání a upotřebení domobrany.

2. Ministerstvu zemské obrany jsou podřízena: velitelství zeměbrany v Tyrolsku a Vorarlbersku, velitelství zemské obrany, domobranecká okresní velitelství v Tyrolsku a Vorarlbersku, zeměbranecká distrikční velitelství, kterážto obě poslední bezprostředně podřízena jsou velitelstvím zemské obrany resp. v Tyrolsku a Vorarlbersku velitelství zeměbraneckému a prostřednictvím těchto ministerstvu zemské obrany.

3. Rozdělení agendy: Ministerstvo zemské obrany dělí se na presidia ní kancelář a 6 oddělení. Presidiální kancelář obstarává vyšší záležitosti osobní a předsednické; oddělení I. spravuje kancelář, oddělení II. záležitosti politicko-správní; oddělení III. četnictvo; oddělení IV. příkázány jsou organizační a vojensko-správní záležitosti týkající se zemské obrany, domobrany a zeměbrany v Tyrolsku a Vorarlbersku, pak osobní záležitosti štábních důstojníků a naddůstojníků; oddělení V. obstarává intendanci; oddělení VI. záležitosti soudní a záležitosti správy duchovní zemské obrany. Oddělení I., II. a III. tvoří první, oddělení IV., V. a VI. druhou sekci. Oddělení I. přiděleno jest správní oddělení účetní, oddělení III. přiděleno jest četnické odborné účetní oddělení, oddělení V. pak odborná účetní oddělení zemské obrany. Ministerstvo zemské obrany má mimo to potřebné úřady pomocné a jednoho zdravotního zpravodaje.

Ministerstvo železniční.

Ministerstvo železniční zřízeno bylo na základě nejv. roz. ze dne 15. ledna 1896 a dle vyhl. min. železn. ze dne 28. července 1896 č. 129 ř. z. zahájilo svoji činnost dnem 1. srpna 1896. Vyhl. min. obch. a min. železn. ze dne 19. ledna 1896 č. 16 ř. z. vydán byl organizační statut pro státní železniční správu v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených.

I. Všeobecný obor působnosti.

Ministerstvu železničnímu přísluší nejvyšší státní řízení veškerých železných drah a dozor k nim v královstvích a zemích na radě říšské zastoupených, jmenovitě pak nejvyšší jednotná správa železnic státem samým na jeho vlastní nebo cizí účet provozovaných (čítaje sem i rak. přepravní ústav a paroplavby na jezeře Bodamském), jakož i nejvyšší řízení státních železničních staveb. Dále má ministerstvo toto neustále míti zřetel ku zvelebení a zdokonalení domácích železnic a dávatí podnět ke všem administrativním opatřením, která se mu k tomuto účelu jeví býti způsobilými. Za mobilisace vyšle ministerstvo železničné organy, k zastoupení státní železničné správy potřebné, do ústřední správy pro dopravu železničnou (§ 1 org. stat.). Ministerstvo jest rozděleno na sekce (odborny) a tyto opět na departementy (oddělení).

II. Orgány ministerstvu železničnímu podřízené.

1. Ke správě místní dopravní služby na železnicích státem provozovaných, včetně rakouského přepravního ústavu a paroplavby na Bodamském jezeře, zřízeny jsou v místních okresích, které vytčeny budou dle hlavních dopravních cest takovým rozsahem, aby služba co možná byla ovládána, zvláštní úřady, zvané státní železniční ředitelstva. Pro stavbu nových

železnic, jež by státním nákladem byly zřizovány, stavby, na železnicích již ve státní vozbě jsoucích, budou zřizeny železniční stavební správy, které rovněž bezprostředně podřízeny jsou železničnímu ministerstvu, leč by ministerstvo toto v jednotlivé případnosti nařídilo, aby železniční stavební správa byla podřízena některému státnímu železničnímu ředitelstvu (§ 2 org. stat.).

2. Místní dopravní služba na železnicích státem provozovaných bude obstarávána následujícími orgány, státním železničním ředitelstvím podřízenými:

- a) železniční dozorcí a železniční udržovací služba včetně staveb, pro které nebyly zřizeny stavební správy, železničními sekcemi udržovacími;
- b) dopravní a komerční služba železničními staničními úřady (zastavkami), které při zvláštní služebné důležitosti nebo větší dopravě, a zvláště jsou-li bydlištěm četnějšího personálu, obdrží název: železničný vozební úřad;
- c) služba pro dopravu vlaků a služba v dílnách jednak správami topíren, jednak správami dílen;
- d) služba materialová správami materialových skladišť.

III. Zvláštní obor působnosti.

Ke zvláštní samostatné působnosti ministerstva náležejí tyto záležitosti:

1. přípravy a předběžná vyjednávání pro uzavření železničních státních smluv a mezinárodních úmluv ve věcech železničních i dohled ku provádění takovýchto mezinárodních úmluv;

2. všechny záležitosti, které týkají se vztahů tuzemských železnic k cizozemsku, pokud přesahují pravidelný styk sousedních neb aspoň v přímé dopravě jsoucích správ železničních nebo pokud potřebují diplomatického spolupůsobení, zejména také účast v mezinárodních železničních odborných kongresích a spolčeních, které zabývají se poradou a usnášením o všeobecných železničních záležitostech, jež týkají se veškerého organismu tuzemských železnic nebo státní správy železničné;

3. všechny železničné záležitosti, které vyžadují zákonodárného upravení nebo které pro všechny tuzemské železnice mají upraveny býti cestou nařizovací dle jednotných zásad;

4. vyjednávání o zabezpečení nových státních a soukromých drah v technickém, obchodním a finančním směru, čítaje sem i úmluvy s účastníky zemskými zastupitelstvy, žadateli o koncesi a soukromými účastníky;

5. vyjednávání o udělení koncesí ke stavbě a vozbě soukromých železnic podle zákona o povolování železnic ze dne 14. září 1854 č. 238 ř. z., a zákona o drahách nižšího řádu ze dne 31. prosince 1894 č. 2 ř. z. z r. 1895, i dle zákonů a nařízení, které by o tom snad budoucně byly vydány;

6. všechna vyjednávání o převzetí dosavadních nebo budoucně zřízených železnic ve vlastnictví nebo ve vozbu státní i provedení takovýchto úmluv;

7. povolovati, resp. nařizovati, aby vykonány byly technické předběžné práce pro nové železničné tratě, a nařizovati, aby stavba nových drah byla provedena státními orgány;

8. schvalovati všeobecné a podrobné návrhy, pak občůzkové operáty a jinaké stavební operáty, státnímu rozhodnutí podrobené, pro nově stavěné státní a soukromé dráhy, i pro stavební zařízení na provozovaných již

tratích, co týče se zařízení právě dotčených na drahách státních však toliko dle zvláštní výhrady pro stavby zvláště vynikající nebo rozsáhlé a zvláště důležité;

9. vynášeti všechna tato rozhodnutí a předsebráti i ona úřední jednání, která dle platných všeobecných železničních zákonů a nařízení v příčině staveb vyhrazena jsou výslovně obchodnímu ministerstvu, nebo která příště železničnímu ministerstvu budou vyhrazena;

10. schvalovati a určovati ve příčině státních drah všechny normální konstrukce a typy pro stavební a strojní zařízení, pro vozidla i pro mechanická a elektrická zařízení vozební, schvalovati příslušné změny a úchytky i upotřebením nových zásad konstrukčních;

11. povolovati, aby zahájena byla vozba na nově vystavěných železničních tratích, všeobecné dopravě sloužících, schvalovati nebo měniti provozovací způsob zavedením vozby podružné nebo vozby drah drobných nebo vozby drah úplných, i stanoviti, aby vozba na jednotlivých tratích zcela byla zastavena;

12. schvalovati jízdní řády dle příslušných předpisů;

13. vyjednávat s říšským ministerstvem vojenství o sestavení jízdních řádů válečných i s přílohami, a vůbec o požadavcích, které ministerstvo toto činí na vojenskou výkonnost státních i soukromých drah, pak kontrolovati opatření pro účely válečné;

14. všechna meritalní rozhodnutí a schválení týkající se zdělání, změny a výkladu tarifů a dopravních předpisů pro dopravu osob a zboží, a to jak pro místní dopravu, tak i pro dopravy připojovací a svazkové, u soukromých drah dle koncesních ustanovení a příslušných předpisů;

15. péče o řádné vykonávání nemocenského a úrazového pojišťování, i příslušný vyšší dohled, pak působiti k tomu, aby zaopatřování podle poměrů přiměřeně dále se vyvíjelo;

16. nejvyšší jednotné řízení zdravotní a zvěrolékařské služby na státních a soukromých drahách a dohled k ní;

17. vésti veškerou statistiku tuzemského železničnictví, zejména pak státní správy železničné, vydávati všechny publikace sem náležející, zejména výroční obchodní zprávy pro státní železničnou správu;

18. všeobecná státní úprava odborného železničného vzdělavatelství;

19. mimo práce tuto zvláště uvedené přísluší ministerstvu vzhledem k státním drahám a soukromým drahám, na státní účet nebo státními orgány na účet koncesionářů provozovaným, obstarávání, resp. nejvyšší řízení státní služby železničné, při soukromých drahách vrchní dohled ke stavbě a vozbě, pak ku společenskému a finančnímu hospodářství podle platných zákonů a nařízení, i dle příslušných koncesních a smluvních ustanovení, dále vzhledem ke státním a soukromým železnicím zejména také vykonávati železničný dopravní řád ze dne 16. listopadu 1851 č. 1 ř. z. z r. 1852;

20. konečně příslušejí ministerstvu všechna jednání, zastupování a jinaké práce v železničných záležitostech, které dosud náležely k působnosti obchodního ministerstva (§ 5 org. stat.).

IV. Státní železniční služba.

Ve příčině státní železniční služby vyhrazena jsou ministerstvu následující opatření a rozhodnutí:

1. všechna opatření organizační;

2. jednotná a stejnoměrná, zásadní úprava služby v celém oboru státní železničné správy; stanoviti, měniti a zrušovati všechny služebné instrukce, normalie, podmínky a jinaké zásadní předpisy, zejména také všechny normy upravující práva a povinnosti i platy personálu, pak řády a stanovy všech v oboru státní železničné správy zřízených zaopatřovacích ústavů pro případ stáří nebo invalidity a jinakých dobročinných ústavů;

3. zásadní úprava vztahů státní železničné správy a orgánů její k jiným státním odvětvím správním, zejména k vojenské správě, ku poštovské a telegrafní správě, k policejní správě a k finanční správě, a to ve shodě s příslušnými nejvyššími úřady ústředními, a dohled, zda zachovávají se předpisy o tom platné a úmluvy učiněné;

4. vyřizovati všechny záležitosti, které se týkají státní železničné sítě jakožto celku nebo větších její dílů, několik ředitelských okresů obsahujících, pokud příslušné správní práce nejsou výslovně přiděleny buďto účastným státním železničným ředitelstvům, by je samostatně vyřizovala shodou společnou, nebo jednotlivému státnímu železničnému ředitelstvu, by je jednotně obstarávalo, buď pro celou státní železničnou síť, nebo pro větší část její;

5. systemisovati osobní stav všech ministerstvu podřízených míst služebných státní správy železničné, zříditi a vésti osobní status i seznamy všech úředníků;

6. přijímati úředníky všech tříd, povyšovati všechny úředníky, pak překládati a zprošťovati služby (dávati na odpočinek) všechny úředníky kromě tří nejnižších služebných tříd, dále v tomto rozsahu také obsazovati úřednická místa, konečně všechna překládání úředníků z jednoho ředitelského okresu do jiného, jakož i od jedné samostatné stavební správy k jiné; o úřednících, ku kterým vztahuje se zákon ze dne 15. dubna 1873, č. 47 ř. z., platí ve všech těchto směrech ustanovení o všeobecné působnosti ministerstev;

7. povolovati přídavky úředníkům, i všechny přídavky jiným zřízencům, dále povolovati remunerace a podpory, pokud za jeden účetní rok přesahují 100 zl. pro jednu osobu;

8. povolovati všechny dary z milosti z peněz státní železničné správy nebo z fondů jí po ruce jsoucích osobám mimo aktivní služebný svazek stojícím, pokud by ministerstvo v tomto ohledu neudělilo státním železničným ředitelstvům zvláštního zmocnění;

9. schvalovati rozdělení železničných lékařských okresův a honorářů jejich, a jmenovati zdravotní konsulenty státním železničným ředitelstvům přidělené;

10. zdělávati řádný a mimořádný roční rozpočet státní železničné správy na základě dílčího rozpočtu od podřízených ředitelstev pro úřední jich obvod učiněného a ministerstvu ke schválení předloženého; rovněž zdělávati hlavní závěrky účetní;

11. vydávati úvěry řádné i mimořádné dle příslušného finančního zákona státní železničné správě po ruce jsoucí podřízeným ředitelstvům a stavební úvěry správám stavebním; dále pak schvalovati podrobné programy o zpotřebě úvěrů, v ordinariu na přeměny povolených, a všech úvěrů v extraordinariu uvedených; stanoviti poměr, ve kterém náklady ústředního řízení státní železničné vozby a státních železničných staveb mají býti rozděleny na jednotlivé tratě;

12. povolovati všechna vydání, která nebyvše ve finančním zákoně předvídána, nemají rozpočtové úhrady nebo vyžadují překročení povolených úvěrů, povolovati dodatečné úvěry, převody úvěrů, i upotřebením mimořádných úvěrů v nezbytných případech ještě před ústavním vyřízením rozpočtu;

13. všechny dispoice o vlastnictví státních drah neb o fondech státní správou železničnou spravovaných, pokud tyto dispoice přesahují obyčejné hospodářství neb obsahují v sobě postup nebo zavazení majetku, proto také, šetříc při tom direktiv v této příčině s finanční správou umluvených, všechny prodeje pozemkové, pokud nenaskytují se ani při stavbě nových železničních tratí, ani před otevřením definitivní vkladby knihy železničné, nebo jestliže by stavební účet dříve byl uzavřen, před jeho uzavřením;

14. promíjeti účetní vady nebo nedobytné pohledávky, resp. povolovati odepis jejich, pak ztrát na materialu a inventurních předmětech, pokud peněžitá hodnota v jednotlivé případnosti převyšuje 500 zl. a v témž roce v jednom ředitelském okrese 5000 zl.;

15. schvalovati narovnáání o nárocích, jakékoli jméno majících, proti státní železničné správě neb od ní vznesených, pokud suma narovnáací při náhradě jednou dané převyšuje 5000 zl., a smluví-li se dávka opětovná, roční sumu 500 zl.;

16. schvalovati, aby dobrovolné dary a příspěvky poskytnuty byly z peněz státní železničné správy k cizím, dobročinným nebo veřejným účelům, pokud ministerstvo státním železničným ředitelstvům nepřidělí úvěrů pro určité takovéto účely, dále stanoviti, zda státní železničná správa účastniti se má ve veřejných kongressech, výstavách atd.;

17. zadávati stavební práce pro nové železničné tratě, jakož i dle zvláštní výhrady v jednotlivé případnosti také pro jiné, zvláště vynikající nebo rozsáhlé stavby na železničných tratích již provozovaných, jakož i vůbec schvalovati zadání staveb a dodávek nebo jiné smlouvy o jednotlivých výkonech, když — při stavbách čítajíc každý los pro sebe — smluvní částka při všeobecné veřejné konkurenci a při přidělení nejlepšímu podateli přesahuje 150.000 zl., jinak však 50.000 zl.; u těch pak staveb, které byly zadány se schválením ministerstva, schvalovati též zúčtování závěrečné s podnikateli stavebními;

18. schvalovati nájemné nebo pachtovné a jiné smlouvy o dávkách opětovných, když nájemné nebo pachtovné nebo jinaká opětovná roční dávka převyšuje ročně 1000 zl., nebo když smlouva učiněna býti má na dobu delší jednoho roku; schvalovati prominutí činže částkou větší nežli 100 zl.;

19. povolovati, aby vykonáno bylo vytčení železnic a jiné přípravné práce na účet osob třetích; dále povolovati, aby převzaty byly železničné stavby státní železničnou správou na účet cizí, a schvalovati příslušné stavební smlouvy, jakož i nejvyšší řízení a dohled ku provádění takovýchto staveb podle pravidel pro státní železničné stavby platných;

20. úmluvy, aby státní železničná správa byla připuštěna ku spolupobě po cizích železničných tratích, neb aby cizí železničné správy byly připuštěny k pobě nebo spolupobě po železničných tratích státem provozovaných, dále schvalovati všechny smlouvy se správami železničných podniků nebo jiných dopravních ústavů o připojení dopravy a o podmínkách

tohoto připojení neb o modalitách, pod kterými státní železniční správa převezme za ně úplné provozování vozby;

21. schvalovati jízdní řády pro dopravu osob, kteréžto řády na počátku každého zimního a letního období budou vyhlášovány, zejména schvalovati zavedení, změnu a zrušení všech rychlovlaků a všech osobních a poštovských vlaků a lodních jízd, kromě osobních vlaků výhradně místní dopravě jednoho a téhož ředitelstva sloužících, dále stanoviti zásadní pravidla pro dopravu nákladních vlaků;

22. opatřovati vozidla pro celou síť, schvalovati vypůjčení cizích vozidel i zařazení jich do oboru rakouských státních drah;

23. evidence veškerého oboru podřízené sítě železničné, rozdělení jeho na určité železničné obvody a na jednotlivé ředitelské okresy, jakož i nejvyšší vyrovnávací dispozice zejména o vozích;

24. povolovati všeliké jízdné výhody i všechny slevy dopravného a jinaké výhody povahy tarifní při dopravě zboží, pokud povolování toto zvláštními předpisy není výslovně přenecháno podřízeným úřadům, a vyjímajíc toliko slevy místních poplatků vedlejších, kteréž ředitelstva dle zvláštních instrukcí poskytovat mají, jako na př. poplatek nakladací a skladací, překladačí, jeřábné, vážné, skladné, poplatek za zpoždění vozů a pod.;

25. úmluvy s jinými tuzemskými a cizozemskými dopravními podniky o dopravách připojovacích a svazkových včetně rozdělení dopravy, pak o úpravě dopravní a reklamační služby, i o zúčtování příjmů a o službě zúčtovací;

26. zřizovati a zrušovati obchodní jednatelství;

27. schvalovati, aby podány byly ministerské rekursy a ztížnosti k správnímu soudnímu dvoru a k říšskému soudu ve věcech státní správy železničné;

28. dohled k veškeré službě ve všech oborech její a vzhledem ke všem úřadům státní železničné správy.

Železničné ministerstvo může kdykoli také jiné záležitosti nežli dříve uvedené budto trvale do své vyhrazené působnosti pojati, budto, pokud tím předepsaný pořad instancí se neruší, v jednotlivé případnosti ze zvláštních důvodů svému uvážení a rozhodnutí podrobiti, jakož i naopak jednotlivé záležitosti svrchu dotčené, pokud svou povahou vůbec k tomu se hodí, odvolatelně podřízeným státním železničným ředitelstvům, resp. železničným stavebním správám přiděliti, by je vyřizovaly jménem ministerstva (§ 6 cit. org. stat.).

Železničné ministerstvo rozhoduje všechny stížnosti, podané na rozhodnutí a opatření od podřízených jemu státních železničným ředitelstev a železničným stavebním správ ve vlastní jejich působnosti učiněná. Takovéto stížnosti, pokud zvláštní předpisy pro určité případnosti výslovně nic jiného neustanovují, budte podány nejdéle ve čtyřech nedělích ode dne, kterého bylo doručeno opatření v odpor vzaté (§ 7 org. stat.).

V. Pomocné orgány.

A) Generální inspekce rakouských železnic.

1. Generální inspekce rakouských železnic jest podle § 8 organizačního statutu pro státní železničnou správu v královstvích a zemích na radě říšské zastoupených, Nejvyšším rozh. ze dne 15. ledna 1896 schváleného, pomocným orgánem železničného ministerstva; úlohou její jest, vykonávati dozor a kontrolu ku stavebnímu stavu a ku provozování státních

i soukromých železnic veřejné dopravě odevzdaných, aby zachován byl pořádek a bezpečnost podle platných zákonů a nařízení, a zvláště podle předpisů vozebního řádu železničního ze dne 16. listopadu 1851 č. 1 ř. z. z r. 1852 (§ 1 služ. instr. ze dne 28. července 1896 č. 130 ř. z.). Dle toho přísluší generální inspekci vůbec nad tím bdíti, aby všechny zákony, nařízení, předpisy a instrukce, vztahující se ku bezpečnosti a pořádku železničné vozby na státních i soukromých drahách, veřejné dopravě odevzdaných (včetně drah s ozubenými koly, lanových, elektrických, koňských, pak vlečných drah, ku drahám veřejným se připojujících atd.) přesně byly zachovávány, zpozorované vady aby co možná rychle byly odstraněny, a stane-li se něco proti služebnímu předpisu, aby vinníci byli vzati k odpovědnosti podle zákona.

2. **Obor působnosti.** Působnost generální inspekce obsahuje zejména tyto výkony:

a) konati technicko-policejní prozkoumání všech nově vystavěných drah, jakož i udělovati konsens k používání pro stavby rozšiřovací neb obnovovací na soukromých drahách, na kterých se vozba provozuje, zkoušeti podle předpisu všechny nově vystavené a rekonstruované mosty a povolovati prozatímnou vozbu lokomotivní na drahách ještě nedostavěných, nikoli státem samým na vlastní nebo cizí náklady stavěných a svolovati ku použití vozby lokomotivní na drahách vlečných, animalními silami provozovaných při drahách soukromých a horních (§ 2 železničního řádu vozebního ze dne 16. listopadu 1851 č. 1 ř. z. z r. 1852, nařízení min. obch. ze dne 25. ledna 1879 č. 19 ř. z. ze dne 15. září 1887 č. 109 ř. z. a ze dne 29. května 1880 č. 57 ř. z.);

b) dohlížeti k udržování dráhy i s příslušenstvím a dopravními prostředky v dobrém stavu (§§ 2, 3, 20 až 24, 41, 43 až 54, 75 a 76 želez. řádu voz. ze dne 16. listopadu 1851 a nař. min. obch. ze dne 15. září 1887 č. 109 ř. z.);

c) konati úřední tlakové zkoušky lokomotivních kotlů a technicko-policejní zkoušku lokomotiv (§ 21 želez. řádu voz. ze dne 16. listopadu 1851);

d) dohlížeti ku vlastní službě vozební (§§ 4, 5, 6, 7, 12, 13, 25 až 40 a 77 želez. řádu voz.);

e) přezkoumávati nehody na drahách a dohlížeti k tomu, aby rozkazy v té příčině vydané byly vykonány, jakož i vésti statistiku o nehodách (§§ 16, 17 a 18 želez. řádu voz.);

f) dohlížeti k úředníkům a sluhům při drahách (bdíti nad zachováváním jejich instrukcí, dodržováním normální doby odpočinku atd.) (§§ 14, 15, 42, 55, 57, 61, 62, 63 želez. řádu voz.);

g) dohlížeti ku zvláštním závazkům železničných podniků naproti obecnstvu a naopak (doprava osob a věcí, poškození staveb s drahou sousedících atd.) (§§ 8, 9, 11, 93, 95, 96 103 želez. řádu voz.);

h) bráti do přísahy personal správ soukromých drah, ustanovený pro výkony železničné policie (§ 102 želez. řádu voz.);

i) bdíti nad tím, aby všechny úpravy a zařízení určená k upotřebitelnosti železnic vojskem, podle příkazů železničního ministerstva byla pohotově chována a v řádném stavu udržována;

k) spolupůsobiti při komisionálních jednáních v příčině drah, na kterých se vozba provozuje, pokud to podle zákonů nebo nařízení gene-

ralní inspekci náleží nebo pokud jí to železničním ministerstvem bude odevzdáno;

l) podávati dobrá zdání při vydávání a změnách všech předpisů, které pro veškeré rakouské železnice jednotně ustanoviti jest, pro dopravu, výpravu vlaků, udržování drah a pro dohled ku drahám a o jinakých otázkách, o kterých si ministerstvo železničné vyžádá dobré zdání od generální inspekce;

m) konati státní dozor na nemocenské a úrazové pojišťování podle nařízení ze dne 5. ledna 1889 č. 4 ř. z. a ze dne 29. května 1890 č. 95 ř. z. bez újmy příslušného samostatného oboru působnosti státní železničné správy a vyjímajíc finanční dohled ku nemocenským pokladnám železničnému ministerstvu vyhrazený (§ 3 cit. služ. instr.).

3. Organisaace.

a) Generální inspekci spravuje přednosta, který má titul: »Generální inspektor rakouských železnic« a zařaden jest do IV. dietní třídy státních úředníků.

b) Jemu přidán jest náměstek, do V. dietní třídy státních úředníků zařadený.

c) Aby dozorčí služba, generální inspekci přikázaná, a to jak technický dohled ku stavebnímu stavu drah a jejich příslušenství, tak i ku vlastní službě vozební, byla pravidelně konána, zřízen bude při generální inspekci podle místních komplexů drah, vztažmo také jednotlivých technických odborů specialních (mosty, vozební prostředky atd.) jistý počet inspektorátů, z nichž každý spravován bude z pravidla »vrchním inspektorem«, do VI. dietní třídy státních úředníků zařadeným, a jimž přidělen bude ku vykonávání dohledací služby potřebný počet »inspektorů« do VII., a »komisařů« do VIII. dietní třídy státních úředníků zařadených. Vrchními inspektory, inspektory a komisaři generální inspekce pro dohled ku službě vozební smějí býti nově jmenovány pouze takové osoby, které, kromě požadavků, předepsaných pro dosažení úřednického místa v oboru konceptním, resp. v technických oborech státní služby, prokážou, že s dobrým prospěchem vykonaly veškeré pro konání exekutivní služby dopravní předepsané zkoušky a že byly nejméně pět let v této službě činnými (§ 5 cit. služ. instr.).

4. Generální inspektor. Generální inspektor spravuje veškerou službu při generální inspekci. Jemu podřízen jest veškerý personál generální inspekce, a přísluší jemu též disciplinární moc nad tímto personálem. Generální inspektor má o to pečovati, aby všechny orgány generální inspekce, konajíce dohledací službu, této přikázanou, ve spolek jednotně působily, jakož i aby ustavičně podle plánu vykonávána byla účinná kontrola ve příčině pořádku a bezpečnosti vozby na všech státních i soukromých drahách, veřejné dopravě odevzdaných. On si má pečlivě všimati výsledků inspekčních cest, konaných orgány generální inspekce, on má všechna opatření, která se jemu jeví býti potřebnými, aby zachována byla bezpečnost a pořádek při železničné vozbě, ministerstvu železničnému navrhovati, resp. v mezích působnosti generální inspekce sám činiti. Na konci každého solárního roku generální inspektor předložiti má ministerstvu železničnému povšechnou zprávu o působnosti a výkonech generální inspekce, jakož i o stavu drah vzhledem k pořádku a bezpečnosti železničné vozby, a připojiti k tomu po případě návrhy, které se mu jeví býti potřebnými (§ 6 cit. služ. instr.).

5. Občasné objíždky inspekční. Úředníci, jednotlivým inspektorátům generální inspekce přidělení, jsou zavázáni, za účelem příkazaného jim dozoru a kontroly jak periodicky, tak i za zvláštních příčin co možná často konati objíždky po železnicích, těm kterým inspektorátům příkazaných. Při ustanovování inspekčních cest budiž brán zvláštní zřetel k důležitosti různých tratí, ku sběhším se povážlivým udalostem, jakož i k udáním a stížnostem. Také generální inspektor sám i jeho náměstek mají právo i povinnost, jak v případnostech zvláště důležitých, tak i vůbec občas podnikati inspekční cesty, ohlásivše to dříve presidiu železničního ministerstva. Všechny orgány generální inspekce vésti mají o svých cestách řádné cestovní denníky.

Orgány generální inspekce používati mají podle potřeby každého druhu vlaků a každé třídy vozů; podle potřeby mají konati objíždky po železničních tratích také na lokomotivě, po případě drésině nebo konati na tratích pochůzky. Když úředníci generální inspekce konají inspekci, vykonané orgány drah mají povinnost podávati jim zprávy pro úřední jednání potřebné a také doprovázeti tyto funkcionáře k jejich žádosti v mezích svého služebního oboru a pokud to služba dopouští (§ 7 cit. služ. instr.).

Nedostatky a vady, od orgánů generální inspekce na jejich inspekčních cestách zpozorované, pokud nejsou tak nepatrné, že by jejich odstranění mohlo býti způsobeno stručným způsobem pouhou rozmluvou, oznámeny buďte výnosem generální inspekce nejprve příslušným ředitelstvům, a to při drahách soukromých nejvyššímu výkonnému místu správnímu a při drahách státních příslušnému ředitelstvu státních drah, v jejichž oboru pozorování bylo učiněno. Kdyby příslušné správní místo, resp. ředitelství státních drah opomenulo oznámené vady odstraniti, nebo kdyby důležitost předmětu vyžadovala bezodkladného zakročení, má generální inspektor, přihlížeje ku všeobecným předpisům a zvláštním příkazům, od železničního ministerstva vydaným, učiniti opatření okolnostem přiměřená, nebo, pokud by šlo o změnu nebo nové vydání předpisů, taková opatření železničnímu ministerstvu navrhnouti. Orgánové generální inspekce, konající cesty po tratích, z pravidla nejsou sami oprávněni, za příčinou objevených nedostatků a vad z vlastní moci úřední na místě samém učiniti jakékoli opatření a dávati rozkazy. Oni jsou naopak povinni, zpozorované nedostatky a vady co možná nejdůkladněji vyšetřiti, účastné orgány dráhy na to ihned upozorniti a generálnímu inspektorovi o tom zprávu podati. V případech pilných však, kde jest nebezpečí z prodlení a kde péče o uvarování škod, bezpečnost ohrožujících, vyžaduje okamžité opatření, mají všechny orgány generální inspekce na základě své plné moci, ze zákona vyplývající, právo i povinnost, opatření okolnostem přiměřené za vlastní zodpovědnosti ihned učiniti a spis o tom založiti. Veškerí úředníci a sluhové železniční mají takových příkazů okamžitě uposlechnouti; každému však, kdož by se takovým příkazem cítil stížena, dáno jest na vůli dodatečně odvolati se ku generální inspekci předepsanou cestou služební. V těchto pilných případech jsou orgánové generální inspekce, vyžaduje-li toho bezpečnost služby, také oprávněni, úředníky a sluhy železničné okamžitě suspendovati. Další moc disciplinární přísluší generální inspekci naproti úředníkům a sluhům soukromých drah v mezích ustanovení železničního řádu voz. ze dne 16. listopadu 1851, nikoli však naproti úředníkům a sluhům železnic státních (§ 8 cit. služ. instr.).

6. Proti všem opatřením a rozhodnutím generální inspekce dopuštěn jest rekurs na ministerstvo železničné ve lhůtě 14 dní.

B) Ústřední úřad pro dirigování vozů rakouských státních drah.

Ústřední úřad pro dirigování vozů má dle bezprostředních příkazů ministerstva a za jeho dohledu pečovati zejména o evidenci celého oboru státní železničné správy, čítajíc v to i nakladací prostředky a vozová zařízení, o rozdělení jeho na určité železničné obvody, resp. na okresy jednotlivých státních železničných ředitelstev, o každodenní vyrovnání přebytků a schodků, které v těchto okresích při vozích, nakladacích prostředcích a vozových zařízeních se naskytanou, a o jiné práce, které náležejí k jednotnému řízení a dozoru služby pro dirigování vozů, o zúčtování vozů v dopravě s cizími drahami a se stranami (§ 9 a 1 org. stát.).

C) Státní rada železničná.

K podávání dobrého zdání o všeobecných národohospodářských věcech v oboru železničné dopravy přidělena bude železničnému ministerstvu »státní rada železničná«.

VI. Poměr ministerstva železničního k ostatním ministerstvům.

O záležitostech, které spolu dotýkají se působnosti jiných ministerstev, má železniční ministerstvo, nežli věc vyřídí, dorozuměti se s účastnými ostatními ministerstvy. Zvláště při všech železničných záležitostech větší finanční důležitosti, zejména při takových, které způsobí jsou značně působiti na sestavení státního rozpočtu nebo kterými státní majetek trvale má býti obtížen, dle podrobných o tom platných ustanovení má dorozuměti se dříve s finančním ministerstvem, dále ve všech důležitějších věcech služební organizace státní správy železničné i ve všech železničných věcech, které týkají se vojenské výkonnosti železnic a jiných zájmů vojenských, má dříve dorozuměti se s říšským ministerstvem vojenství, a pokud jde o zabezpečení neb o povolení nových železničných tratí, také s obchodním ministerstvem, konečně ve všech záležitostech, zejména ve věcech tarifních, které důležité jsou pro obchod a živnosti i pro zemědělství, má dohodnouti se rovněž s ministerstvem obchodu resp. s ministerstvem orby.

VII. Personál státní správy železniční.

Práva a povinnosti personálu státní železničné správy, kterému dosud nepřísluší postavení skutečných státních zřizenců a ku kterému proto ustanovení zákona ze dne 15. dubna 1873. č. 47 ř. z., se nevztahují, budou upraveny se zachováním práv nabytých služebním řádem (služebnou pragmatikou) železničním ministerstvem vydaným, po případě zvláštními služebními smlouvami; zaopatření odpočinkové a zaopatření vdov a sirotek bude upraveno zvláštními pensijními (zaopatřovacími) ústavy na základě příspěvků dílem účastníky, dílem státní správou k nim odváděných a za záruky státní správy za požitky odpočinkové. Pokud tím a jinými zákonnými předpisy není podmíněna různost práv a povinností, vztahují se obdobně k tomuto personálu pravidla pro státní úředníky a státní sluhy platná.

Za úředníky a sluhy, kteří propůjčením některého místa státní železničné správy v státní službě systemisovaného budou přejeti do skutečné státní služby, přejata bude taxa za propůjčení služby, kterou by dle zákona za příčinou tohoto přestoupení ze svých nových platů měli zapraviti,

na řad státního železničního rozpočtu, avšak jen potud, pokud by zvýšení dosavadního jejich služného nenastalo; také mohou, jestliže právoplatně vzdají se práva k odpočinkovému požitku, dle všeobecných pravidel státním úředníkům příslušejícího, zůstatí členy svrchu dotčeného pensijního (zaopatřovacího) ústavu státní železničné správy. K podáním nebo dopisům, jež ode stran nebo samosprávných úřadů a orgánů dojdou státních železničných ředitelstev a sepsány jsou v některé zemské řeči obvyklé v těch krajích, v nichž jsou železničné trati řečeným služebným místům přidělené, odpověděno buď v téže řeči. Všechna oznámení pro obecnostvo určená (výhlášky, nápisy, oběžníky atd.) buďte vydána v řeči německé a v příslušné řeči v zemi obvyklé.

Ministři.

I. Pojem.

Ministři jsou nejvyšší státní úředníci, kteří jsouce hlavě státu bezprostředně podřízeni jednotlivá samostatně organisovaná odvětví státní správy řídí a spravují, vladaři radou po boku stojí, a — v ústavních státech — netoliko vladaři, nýbrž i zastupitelstvu lidu jsou zodpovědni. Již v římském císařství měli vladaři ve svém consistoriu principis státní kancelář skládající se z různých služebních oddělení, jichž představení museli jejich suveréní rozkazy prováděti; v říších germánských měli králové po svém boku řadu nejvyšších dvorských a říšských úředníků. Postupem času objevila se potřeba podrobiti odvětví veřejné služby řízení jednotnému a postaven tudíž ministr v čelo každého samostatně organisovaného oboru správy (ressort) jsa jako takový roveň ministrům ostatním.

II. Nejvyšší správa rakouské polovice říše jest soustředěna v ministerské radě, již v čele stojí ministerský předseda (ministrpresident). Ministerská rada, jež odbývá své porady pod předsednictvím císaře nebo předsedy ministerstva resp. ve službě nejstaršího ministra, jest kollegium skládající se ze všech ministrů, kteréž má za účel, aby jednotná správa jednotlivých ressortů byla vedena dle souhlasných zásad, aby nutná souvislost oborů působnosti jednotlivých ministerstev byla zachována. Ministrům po dobu jich úřadování přísluší predikát »excellence« a při dvoře požívají téhož pořadí jako skuteční tajní radové (vým. ze dne 13. ledna 1868 č. 95). Ministry jmenuje císař z pravidla k návrhu ministerského předsedy; před nastoupením služby skládají předepsanou přísahu. Dle ústavních zásad má se při jmenování ministra hleděti k parlamentární většině, t. j. ministr má býti vzat z majority zastupitelstva lidu; od této zásady, jež v jiných státech (Anglii, Nizozemí, Itálii a j.) důsledně se zachovává, dlužno v Rakousku, kde v poslanecké sněmovně žádná z různých stran nemá většiny, často se uchýliti. Rozeznávají se ministři s portefeuillem a bez portefeuillu (odboru) tito slují též ministry konferenčními a přísluší jim v ministerské radě místo i hlas; určitého ressortu správního však nemají, nýbrž zastupují obyčejně v parlamentě toliko vůdčí zásady ministerské rady. Nyní pozůstává 10 ministerstev a sice: ministerstvo vnitra, spravedlnosti, obchodu, kultu a vyučování, orby, financí, zemské obrany, železnic a konečně 2 ministerstva bez portefeuillu pro Čechy a pro Halič.

Nejvyšší říšskou správu společnou královstvím a zemím v říšské radě zastoupeným a zemím koruny uherské tvoří společná říšská ministerstva a centrální úřady a sice: ministerstvo císař. a král. domu a zahranič-